

Första roten, tomt 31

Kvarteret Biskopen

Elfte roten 1637–57

Västra Hamnens västra sida

Första roten 1657–70

Just här i detta område bodde på grund av närheten till svenska kyrkan under årens lopp ett stort antal präster. Det är inte omöjligt, att det hus, som senare beboddes av *magister Laurentius Westerman* och vars historia med säkerhet kan följas från honom, redan tidigare under en följd av år hade varit prästgård. Studerar man mantalslängderna 1637–55 finner man nämligen att *superintendenten mästare Andreas Prytz* kan ha bott här 1637–46 liksom biträdande rektorn, senare *kyrkoherden i Skepplanda Andreas Wirgander*. Första uppbud ägde rum i september 1656 på en gård av *mästare Peder Phrygius*, som antas vara son till *superintendenten Sylvester Johannis Phrygius* och var lektor vid gymnasiet i Göteborg. Han omtalas i elfte roten 1652–55.

Hur Lars Andrae Westerman kom över denna gård, som han står skriven för 1667–78, är obekant. Enligt Skarstedt var han född i Göteborg och studerade i Uppsala från 1658 under ytterst små omständigheter. Han var rektor vid gymnasiet 1670 och 1677. Det stämmer gott med data här ovan att han blev utnämnd till kyrkoherde i Kungälv 1678. Genom branden i Kungälv blev han så utblottad, att det upptogs kollekt för honom i kyrkorna. Vid 1682 års kyrkomöte uppmanades prästerna att lova att vari sin stad ”något kontribuera till hans underhåll”. År 1681 hade han utnämnts till teologie lektor men avled 1682.

Lars Westermans hustru *Gertrud Törning* var dotter till *ränt- och proviantmästare Daniel Nilsson* och hans andra hustru *Anna Hansdotter* (Gbg RR 5.8.1670). Hon blev omgift först med *lektor E Lantman*, sedan med *kyrkoherde Johannes Gothenius*, född 18.12.1629 och kyrkoherde i Forshälla 1680. Detta är tydligen orsaken till gården enligt uppgifter angående ägarna till gården norr härom den 13.9.1692 sades tillhöra kyrkoherde Johannes Jonae. Så utblottad hade tydligen inte Lars Westerman blivit att han mist denna gård vid Västra Hamnen.

Magister Andreas Laurenti Trogelius, styvson till *biskop Laurentius Thoreri Billichius* och son till dennes andra hustru *Anna Taggelia* i hennes äktenskap med kollegan Lars Trogelius (död troligen 1671) bodde här och betalade möjligen som hyresgäst tomtöre 1696–98. Han ägde dock gård på Kungsgatan. Andreas Trogelius, som var eloquentiae lektor avled 1698. 1699–1702 kallas gården salig *magister Trogelii* hus. Han hade utnämnts till lektor vid gymnasiet 1687 och till riksdagsman 1697. Den 14.8.1698 skall det ha lyst första gången för honom och *Cajsa Spalding* men dessa äktenskapsplaner hann han inte fullfölja, ty den 27 samma månad var han död.

Antingen hade Johannes Gothenius ägt gården hela tiden eller också återköpte han den, ty enligt tomtöreslängden 1703 tillhörde gården *magister Johan Gothenius*. Där bodde 1705 *magister Bergius* och 1710 *Matthis Linds änka*.

Skattningslängden 1715 upptar *conrektor Herr (Lars) Swala*. Tomten värderas 200, gården till 400, Lars Swala har lösöre värt 200 d smt och hans hyresgäst *magister Johan Boritz* lösöre för 350 d smt. Tomtöreslängden 1717 betecknar gården som ”H Johan Gothenii huus”: där bor *magister Johan Boritz* med sin hustru *Anna Båld* och ”ibm” *konrektorn Lars Swala* (tydligen

ogift). Swala bor kvar ännu 1723, sedan gården övergått till att kallas ”lector Herr Magister (Andreas) Starkelii gård”. Han bodde hos perukmakare Hagraeus i 1.29 1725. Men i 1726 års restlängd står angående herr conrector Swala: ”Herr Swala äger gård på landet och wistas där.” Han hade nämligen flyttat till sin egendom i Västergötland.

Andreas Starkelius var född som kyrkoherdeson i Svenljunga 17.11.1685 och avled som prost i Torup 1742. Han blev efter studier i Lund lektor i Göteborg 1718. När Starkelius flyttade som kyrkoherde till Torup övertogs gården av

kämnären Johan Ahlström.

Johan Ahlström hade anknytning till prästkretsar, ty han var son till *kyrkoherden i Okome Johannes Erici Ahlström*. Han blev 15.11.1737 rådman i litterata klassen efter *justitieborgmästaren Johan Svedmark*. Hans *hustru Johanna Helena Böker* var syster till *Per Böker*, död 1741. Johan Ahlström och hans hustru ägde kronoskattehemmanet Böö, som Ahlström inköpte efter svärmorderns *rådman Hans Svensson Bökers änka Marias* död. Ahlströms gård å Böö gästades av Linné vid dennes Göteborgsbesök 1746 enligt Stenström (I Örgryte genom tiderna).

Johan Ahlström avled 9.12.1754 (bou 17.11.1755) och efterlämnade hus och tomt på V. hamngatan med inmurad kittel om 3 tunnors rymd. Huset innehöll sal, förstuga, salskammare och sängkammare. Det såldes till *assistenten Bask* för 2 300 d smt (Berg II:1–2, 111).

1760 befann sig emellertid gården i

snickaremästare Jonas Cederquists

ägo. När han sökte tillstånd att bli mästare berättade han i april 1748, att han hade varit gesäll i 16 år, varav han vandrat 14 år utrikes. Hans ansökan bifölls av ämbetslådan (EIIb:47). Burskap erhöill han 20.9.1751. Hans *hustru Christina Wikelund* var dotter till *skomakaremästare Carl Wikelund* och hans efterlevande *hustru Brita* (EIIb:105 17.8.1763). En svåger var *klädesvävare Haupt*.

Den 14.12.1760 sålde snickareålderman Jonas Cederquist och dess hustru Christina för 5 560 d smt deras vid västra hamnen intill avlidne målaren Carowskis änka Marias gård belägna hus och gård till *borgaren och trähandlaren Eric Swanberg* samt avlidne *bryggaren Olof Österbergs änka Anna Greta Österborg* (uppbud 6.7.1761, 30-penning 180 d 10 $\frac{2}{3}$ öre smt).

De båda köparna kom i fortsättningen att behålla halva gården var. Erik Swanberg hade i december 1746 fått bifall av de deputerade på sin ansökan om att få bli hökare. I sin motivering hade Erik Swanberg berättat att han hade tjänat *Nicolaus Sahlgren* i åtta år och rådman Johan Mellenberg i fyra (EIIb:41, 29.12.1746). Han fick burskap 12.6.1747.

På auktion den 6.6.1771 inropades bryggaränkan Greta Österbergs del i detta vid västra hamnen belägna hus och gård för 2 501 d smt av *buteljören i Svenska Ostindiska Kompaniets tjänst Arvid Larsson Edgren*. Den andra hälften av detta hus och gård inhandlade han den 28.2.1783 av trähandlaren Erik Swanberg för 4 200 d smt (eller 700 rdr specie). Vid första uppbudet av de båda hälfterna den 16.6.1783 omtalas närmaste nabor vara avlidne målaren Carowskis änka å norra och järndragaren Rydbergs änka å södra sidan. Enligt stadsarkitekten herr C W Carlbergs den 16.6.1783 meddelade bevis höll tomten i längden 114 och i bredden 47 $\frac{1}{2}$ fot.

När Arvid Larsson Edgren avled 30.4.1791 barnlös efterlämnade han *änkan Anna Greta Kjerrgren* och detta hus och gård nummer 31 vid Västra hamnen (samma grannar som vid uppbudet 1783 enligt bou 17.6.1793, Berg II:3–4, 172). – I huset bodde hos Edgren 1785 *segelsömmaren Anders Olsson Pihl*.

Målaremästare Johan Hedberg fick 25.4.1796 första uppbud på gården som han tillsammans med en *hökare Anders Svensson* bebodde vid branden 1804. Ödetomten uppbjöds av *hovslagaremästare David Clementsson* 4.3.1805 (se 1.30).

Gården delades ånyo och den norra halvan kom att förenas med gården norr härom.

Senare uppbud av 1.31–32

handl. Johan Grönvall	28.1.1810
änkan Sara M Leffler	4.7.1814
	10.1.1848
grosshandl. J P Quensel	5.6.1848